
**CYNLLUN TREFNIADAETH YSGOLION: YMGYNGHORIAD AR
DDALGYLCHOEDD YSGOLION – YSTYRIED PENDERFYNIAD CABINET A
ALWYD I MEWN CAB/15/84**

Cefndir

1. Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gwneud darpariaeth ar gyfer Gweithdrefn Galw i Mewn sy'n golygu y gall unrhyw Aelod heb fod yn aelod cabinet alw penderfyniad i mewn y rhoddwyd rhybudd ar ei gyfer, drwy roi rhybudd ysgrifenedig i Rheolwr Gweithredol y Gwasanaethau Craffu o fewn y Cyfnod Galw i Mewn (cyn pen saith diwrnod gwaith clir ar ôl i'r penderfyniad gael ei gyhoeddi). Yna bydd y Rheolwr Gweithredol yn rhoi gwybod i Swyddfa Busnes y Cabinet ac yn galw cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu perthnasol, lle y bo'n bosibl ar ôl ymgynghori â Chadeirydd y Pwyllgor, ac mewn unrhyw achos cyn pen pum diwrnod gwaith clir o'r penderfyniad i alw i mewn.
2. Mae Penderfyniadau'r Cabinet, at ddibenion y Weithdrefn Galw i Mewn, yn golygu'r rheiny a wnaed gan y Cabinet, Pwyllgor Cabinet, yr Arweinydd, Aelod Cabinet, y Prif Weithredwr neu Gyfarwyddwr Corfforaethol (neu ddeiliad/deiliaid swydd o fewn yr un haen o reolaeth neu gyfrifoldeb).
3. Yn ystod y Cyfnod Galw i Mewn ar ôl cyfarfod y Cabinet ar 21 Mawrth 2016 cyflwynodd tri chynghorydd anweithredol geisiadau i alw i mewn y penderfyniad ar yr eitem '*Cynllunio Trefniadaeth Ysgolion: Ymgynghoriad ar Ddalgylchoedd Ysgolion*'. Roedd yr adroddiad yn ceisio cymeradwyaeth ar y newidiadau arfaethedig i ddalgylchoedd ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg

Ysgol Plasmawr ac Ysgol Glantaf trwy drosglwyddo dalgylch Ysgol Pencae o ddalgylch Ysgol Plasmawr i Ysgol Glantaf, o fis Medi 2017.

4. Roedd Penderfyniad y Cabinet CAB/15/84, a wnaed ar 21 Mawrth 2016 ac a gyhoeddwyd ar 23 Mawrth 2015 gyda dyddiad gweithredu arfaethedig o 26 Ebrill 2016, yn nodi:

- Y dylai swyddogion gael eu hawdurdodi i gynnal adolygiad o'r opsiynau ar gyfer darpariaeth uwchradd yn yr ardal dan sylw, er mwyn paru cyflenwad gyda'r galw yn well, ac i sicrhau safonau addysg uchel yn gyson.
- Ni fyddai'r newidiadau i ddalgylchoedd ysgolion uwchradd cyfrwng Saesneg Ysgol Uwchradd Fitzalan ac Ysgol Uwchradd Cantonian a dalgylchoedd ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg cysylltiedig yn mynd rhagddynt ar hyn o bryd.
- Byddai'r newidiadau arfaethedig i ddalgylchoedd ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg Ysgol Plasmawr ac Ysgol Glantaf trwy drosglwyddo dalgylch Ysgol Pencae o ddalgylch Ysgol Plasmawr i Ysgol Glantaf, o fis Medi 2017, yn cael eu cymeradwyo.

5. Mae'r rhesymau a roddwyd yn y gofrestr penderfyniadau am ddod i'r penderfyniad hwn fel a ganlyn:

- Cymeradwyo newidiadau i ddalgylchoedd ysgolion cynradd ac uwchradd cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg er mwyn cael cydbwysedd rhwng y cyflenwad a'r galw am leoedd ysgol.

6. Wedi'i atodi fel **Atodiad A** mae'r adroddiad i Gyfarfod Busnes y Cabinet ar 21 Mawrth 2016. Mae gan **Atodiad A** tri atodiad, fel a ganlyn:

- **Atodiad 1** - Map y dalgylch sy'n manylu ar ddalgylchoedd arfaethedig a fyddai'n cael eu gweithredu ym mis Medi 2017;

- **Atodiad 2** – Offeryn Sgrinio Statudol (Newidiadau i Ddalgylchoedd cyfrwng Cymraeg); ac
- **Atodiad 3** – Ymatebion i'r ymgynghoriad ffurfiol (Newidiadau i Ddalgylchoedd cyfrwng Cymraeg).

7. Mae tri Chynghorydd anweithredol wedi gofyn i'r penderfyniad hwn gael ei alw i mewn i'w ystyried gan y Pwyllgor Craffu. Mae copïau o'r rhesymau a gyflwynwyd gan y Cynghorwyr hynny ar gyfer y broses Alw i Mewn wedi'u hatodi fel **Atodiadau B, C ac D**. Mae'r rhesymau a nodwyd gan Aelodau yn cynnwys:

- Mae'r newid yn amhriodol - ateb tymor byr i ddarpariaeth uwchradd cyfrwng Cymraeg yn nalgylchoedd Ysgol Plasmawr ac Ysgol Glantaf. Byddai ystyried data ôl-2017 ar gapasiti tair ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg y ddinas, a'r twf tebygol o ran y galw am leoedd ysgol, wedi arwain at ystyried gwahanol opsiynau o bosibl;
- Nid yw effaith economaidd-gymdeithasol y newidiadau hyn ar Ysgol Plasmawr wedi cael eu harchwilio'n llawn, ac nid yw safbwyntiau rhanddeiliaid pwysig wedi cael eu hystyried;
- Mae nifer o randdeiliaid allweddol wedi mynegi pryderon y gallai'r newid olygu canlyniadau negyddol o ran lles cymdeithasol ac academaidd disgyblion;
- Roedd yr ymarfer ymgynghori fel pe bai wedi diystyru safbwyntiau mwyafrif helaeth yr ymatebwyr;
- Dim digon o rybudd am yr ymgynghoriad ag Ysgol Pencae;
- Dylai unrhyw drafodaeth o ran darpariaeth uwchradd gynnwys nodi amserlen ar gyfer pedwaredd ysgol Gymraeg yng Nghaerdydd;

- Y safbwynt bod dull cyffredinol y Cyngor o ran addysg cyfrwng Cymraeg yn adweithiol a thameidiog;
  - Dylai'r penderfyniad felly gael ei alw i mewn, a dylai swyddogion gynnal adolygiad o opsiynau ar gyfer darpariaeth uwchradd cyfrwng Cymraeg yn nalgylchoedd presennol y ddwy ysgol a ledled y ddinas.
8. Cytunwyd ar gylich gorchwyl y Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc ddiwethaf gan y Cyngor Llawn ar 25 Mehefin 2015. Mae hwn yn ymwneud ag ystod eang o bynciau gan gynnwys Addysg a Dalgylchoedd cyfrwng Cymraeg a Saesneg.
9. Mae rôl y Pwyllgorau Craffu wrth alw penderfyniad i mewn yn cynnwys:
- Profi gwerth y penderfyniad;
  - Ystyried y broses a ddefnyddiwyd i ddod i'r penderfyniad;
  - Gwneud argymhellion (i gefnogi'r penderfyniad, newid agweddau ar y penderfyniad neu wahodd y corff gwneud penderfyniadau i ailystyried);
  - Awgrymu camau pellach cyn gwneud penderfyniad.

Cwmpas Craffu

10. Mae angen i'r Pwyllgor ystyried y penderfyniad a alwyd i mewn yn unol â gofynion y Weithdrefn Galw i Mewn. Mae cwmpas y broses graffu hon wedi'i gyfyngu i archwilio'r rhesymau dros alw i mewn a nodir ym mharagraff 9.
11. Mae'n bwysig bod Aelodau'n ffocysu eu cwestiynau'n uniongyrchol ar y penderfyniad a wnaeth y Cabinet ar 21 Mawrth 2016. Os ceir cwestiynau a werthusir fel penderfyniadau archwilio nad ydynt o fewn y cylch gwaith, bydd y Cadeirydd yn gwrthod yr ymholiad.

12. Dan y Weithdrefn Galw i Mewn, gall y Pwyllgor Craffu ystyried y penderfyniad a alwyd i mewn ei hun, neu benderfynu cyfeirio'r mater i'r Cyngor ar gyfer Craffu os yw'r mater o arwyddocâd a phwysigrwydd cyffredinol i'r Cyngor. Rhaid cynnal cyfarfod Cyngor i ystyried y mater hwn cyn pen 10 diwrnod gwaith clir ar ôl atgyfeiriad o'r fath, oni bai y cytunir yn wahanol rhwng Arweinydd a Chadeirydd y Pwyllgor Craffu perthnasol.
13. Ar ôl ystyried y penderfyniad, gall y Pwyllgor Craffu ei gyfeirio'n ôl i'r sawl sydd wedi gwneud y penderfyniad i'w ailystyried, yn nodi'n ysgrifenedig natur ei bryderon. Yna bydd y sawl sydd wedi gwneud y penderfyniad yn ailystyried y mater cyn gwneud penderfyniad terfynol, gan drefnu i'r penderfyniad gael ei newid i adlewyrchu'r pwyntiau a wnaed gan y Pwyllgor Craffu, neu ohirio'r mater yn ffurfiol ar gyfer ystyriaeth bellach. Caiff y Pwyllgor Craffu perthnasol neu'r Cyngor fel sy'n briodol wybod am y canlyniad yn ei gyfarfod nesaf.
14. Os, ar ôl i benderfyniad gael ei alw i mewn, nad yw'r mater yn cael ei gyfeirio'n ôl i'r sawl sydd wedi gwneud y penderfyniad, caiff y penderfyniad ei weithredu ar ddyddiad cyfarfod y Pwyllgor Craffu neu'r Cyngor sy'n ystyried y materion, neu ar ddiwedd y Cyfnod Craffu neu Gyfnod Craffu'r Cyngor fel sy'n briodol, pa un bynnag sydd hwyrach.

Y Ffordd Ymlaen

15. Mae'r Cyngorwyr Dianne Rees, Paul Mitchell a Neil McEvoy (y Cyngorwyr sydd wedi galw'r Penderfyniad i mewn) wedi'u gwahodd i esbonio'r rhesymau dros alw i mewn y penderfyniad a rhoi tystiolaeth i'r Pwyllgor.
16. Mae'r Cyngorwyr Sarah Merry (Aelod Cabinet dros Addysg) a Nick Batchelar (Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes), gyda chefnogaeth Swyddogion eraill y Cyngor, wedi'u gwahodd i ddod i'r Pwyllgor i ymateb i'r galw i mewn ac ateb cwestiynau'r Aelodau.

17. Mae cynrychiolwyr o ysgolion lleol wedi gofyn i siarad yn y Pwyllgor ac ateb cwestiynau'r Aelodau.

Goblygiadau Cyfreithiol

18. Mae'r Pwyllgor Craffu yn gallu ymholi, ystyried, adolygu ac argymhell ond nid yw'n gallu gwneud penderfyniadau polisi. Gan fod yr argymhellion yn yr adroddiad hwn yn nodi y dylid ystyried ac adolygu materion, nid oes unrhyw oblygiadau cyfreithiol. Fodd bynnag, gall goblygiadau cyfreithiol godi os caiff y materion sy'n cael eu hadolygu eu gweithredu gyda neu heb unrhyw addasiadau. Bydd unrhyw adroddiad ag argymhellion ar gyfer penderfyniad sy'n mynd i'r Cabinet/Cyngor yn nodi unrhyw oblygiadau cyfreithiol sy'n codi o'r argymhellion hynny. Rhaid i'r holl benderfyniadau a gymerir gan neu ar ran y Cyngor (a) fod o fewn pwerau cyfreithiol y Cyngor; (b) gydymffurfio ag unrhyw ofynion gweithdrefnol a osodir gan y gyfraith; (c) fod o fewn pwerau'r corff neu'r person sy'n arfer pwerau ar ran y Cyngor; (d) gael eu cymryd yn unol â'r gofynion gweithdrefnol a osodir gan y Cyngor e.e. Rheolau'r Weithdrefn Graffu; (e) fod ar sail gwybodaeth gynhwysfawr; (f) fod wedi'u hysgogi'n briodol; (g) fod wedi ystyried dyletswydd ymddiriedol y Cyngor i'w drethdalwyr; (h) fod yn rhesymol ac yn briodol yn yr holl amgylchiadau.

Goblygiadau Ariannol

19. Mae'r Pwyllgor Craffu yn gallu ymholi, ystyried, adolygu ac argymhell ond nid yw'n gallu gwneud penderfyniadau polisi. Gan fod yr argymhellion yn yr adroddiad hwn yn nodi y dylid ystyried ac adolygu materion, nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ar y cam hwn mewn perthynas ag unrhyw ran o'r rhaglen waith. Fodd bynnag, gall goblygiadau ariannol godi os a phan fo'r materion sy'n cael eu hadolygu yn cael eu gweithredu gyda neu heb unrhyw addasiadau. Bydd unrhyw adroddiad ag argymhellion ar gyfer penderfyniad sy'n mynd i'r Cabinet/Cyngor yn nodi unrhyw oblygiadau ariannol sy'n codi o'r argymhellion hynny.

ARGYMHELLIAD

Argymhellir i'r Pwyllgor ystyried Penderfyniad y Cabinet CAB/15/84 yn unol â'r Weithdrefn Galw i Mewn.

David Marr
Swyddog Monitro Dros Dro
11 Mai 2016